Corona-vaccin aan de WHO geven? Kortzichtige steun van Tweede Kamer voor Jesse Klaver

Posted on 18 april 2020 by Wim Groot en Henriëtte Maassen van den Brink

Sinds de snotneus-affaire, die Brandpunt presentator Fons de Poel de kop kostte, wordt Jesse Klaver nog maar weinig tegengesproken. De GroenLinks-fractievoorzitter stelde vorige week tijdens het debat in de Tweede Kamer over de coronacrisis voor, dat als een farmaceutisch bedrijf een vaccin tegen Corona ontwikkelt, dit in handen moet komen van de Wereld Gezondheidsorganisatie WHO.

In het Algemeen Dagblad zei Klaver hierover: 'De ontwikkeling van een vaccin mag niet in handen komen van een bedrijf of een land die het recept geheim houdt door een patent. We willen dat het toegankelijk wordt voor alle landen en zo snel mogelijk kan worden geproduceerd.' Klaver wil voorkomen dat het bedrijf dat het vaccin ontwikkelt er patent op aanvraagt en miljoenenwinsten kan maken.

De Klaver-motie werkt averechts

Om dat te voorkomen moeten de eigendomsrechten van het te ontwikkelen vaccin, coronatesten en medicatie aan de WHO overgedragen worden. Dat klinkt nobel en rechtvaardig, maar verdient tegenspraak. Met de uitvoering van deze motie zal er niet snel een vaccin komen, het zet de positie van Nederland in het verkrijgen van het vaccin op achterstand en is niet solidair met ontwikkelingslanden.

D66 en de oppositie steunen het voorstel waardoor er een meerderheid voor is in de Tweede Kamer. Minister Hugo de Jonge van Volksgezondheid heeft aangegeven welwillend te staan tegenover dit initiatief. Ondanks deze brede steun, is dit geen goed idee.

Dwang staat voorop in het Klaver-plan

Het voorstel om alle eigendomsrechten van een coronavaccin aan de WHO te geven is overigens niet door GroenLinks zelf bedacht, maar komt van de regering van Costa Rica. Het plan van Costa Rica verschilt echter op twee belangrijke punten van het voorstel dat Klaver nu doet. Costa Rica stelt voor dat landen en farmaceutische bedrijven op vrijwillige basis de eigendomsrechten aan de WHO overdragen met als doel om het vaccin ook tegen een redelijke prijs beschikbaar te kunnen maken voor ontwikkelingslanden.

De vrijwilligheid en het doel om ontwikkelingslanden te helpen noemt Jesse Klaver niet in zijn voorstel. Hij wekt de indruk dat landen en bedrijven hiertoe verplicht moeten worden en zegt dat het vaccin in alle landen en niet alleen in ontwikkelingslanden tegen een lage prijs beschikbaar moet komen.

Wie gaat er nu een duur vaccin ontwikkelen als het niets mag opbrengen?

Op dit moment zijn er twintig tot dertig farmaceutische bedrijven bezig met onderzoek naar bijna tachtig mogelijke vaccins. Vijf van deze vaccinkandidaten worden inmiddels al op mensen getest. Het ontwikkelen en testen van deze vaccins is niet alleen tijdrovend (een werkend vaccin laat nog wel even op zich wachten) maar ook erg kostbaar.

Van de bijna tachtig vaccinkandidaten die nu worden onderzocht zullen er hopelijk een of twee zijn die werken. Van de overige zal op enig moment blijken dat ze niet werken. Het geld dat aan de ontwikkeling daarvan is uitgegeven, zal voor niets zijn geweest. Van de Tweede Kamer mogen die bedrijven wel de kosten maken om het vaccin te ontwikkelen, ook als dat voor niets is, maar als het vaccin eenmaal ontwikkeld is moeten ze het afstaan en mogen ze er niet aan verdienen. Welk bedrijf zou zo gek zijn om dat te doen?

Niemand zou nog investeren in een nieuw medicijn

Als de Tweede Kamer zijn zin zou krijgen, zou geen enkel farmaceutisch bedrijf nog investeren in het ontwikkelen van een vaccin. Als de motie die Klaver ingediend heeft in de Tweede Kamer zou worden uitgevoerd, zou er nooit een vaccin komen. De motie is daarmee een potentieel gevaar voor de volksgezondheid.

De farmaceutische industrie heeft nadat het initiatief van Costa Rica gelanceerd werd en bekend werd dat een meerderheid in de Tweede Kamer het voorstel van GroenLinks steunde, het onderzoek naar het coronavaccin niet onmiddellijk stopgezet. Kennelijk verwachten ze niet dat het voorstel zal worden uitgevoerd. Dat is een logische redenatie.

Voor de bühne

De motie van Jesse Klaver is vooral voor de bühne bedoeld. In tegenstelling tot wat door politici en in de media wordt gesuggereerd, wordt het overgrote deel van het onderzoek en de ontwikkeling van geneesmiddelen en vaccins niet gefinancierd door overheden en uitgevoerd door universiteiten maar door farmaceutische bedrijven. Driekwart van het geld voor onderzoek en ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen en vaccins komt van farmaceutische bedrijven.

Een coronavaccin zal waarschijnlijk in de Verenigde Staten als eerste worden ontdekt. Het overgrote deel van het onderzoek naar nieuwe geneesmiddelen en vaccins gebeurt namelijk in de Verenigde Staten. Farmaceutische bedrijven hebben inmiddels al met de Amerikaanse regering afgesproken dat op een nieuw vaccin patent mag worden aangevraagd. Als er in de VS patent berust op het vaccin, kan het vaccin niet in Nederland worden nagemaakt. Dat zou tot een conflict met de VS leiden en dat zal Nederland nooit riskeren. De VS bruuskeren zou ook onterecht zijn.

De VS trekken veel meer geld uit dan de EU

De Amerikaanse overheid heeft 3.1 miljard dollar uitgetrokken voor subsidies voor het ontwikkelen van geneesmiddelen en vaccins tegen het coronavirus. Daarnaast hebben in de VS particuliere donoren, zoals de Bill en Melinda's Gates Foundation, honderden miljoenen dollars toegezegd. Dat is vele malen meer dan het geld dat de Europese Unie in onderzoek naar het coronavirus stopt. De Europese Commissie heeft 93,5 miljoen euro uitgetrokken voor onderzoek en 80 miljoen euro voor een lening aan het Duitse bedrijf CureVac dat bezig is met onderzoek naar een vaccin.

De afzonderlijke EU-lidstaten hebben tot nu toe bijna 750 miljoen euro toegezegd voor vaccinontwikkeling. De VS draagt dus veel meer bij aan het onderzoek naar het vaccin dan de EU. Waarschijnlijk zullen we straks de Amerikaanse belastingbetaler dankbaar zijn omdat hun geld heeft geholpen bij het ontwikkelen van het vaccin.

Nederland komt zo als laatste aan de beurt

Farmaceutische bedrijven vragen voor een vaccin meestal een lagere prijs in ontwikkelingslanden dan in de rijke westerse landen, omdat ze weten dat armere landen deze middelen anders niet kunnen betalen. Het is ook een vorm van internationale solidariteit dat wij meer betalen voor vaccins en geneesmiddelen dan armere landen.

De pogingen van de Tweede Kamer om voor een dubbeltje op de eerste rij te zitten en een nieuw vaccin ook tegen een lage prijs te verkrijgen, zal er hooguit toe leiden dat Nederland niet als eerste aan de beurt is, als de nieuwe vaccins beschikbaar komen. Landen die bereid zijn meer te betalen zullen voorrang krijgen, zolang de productiecapaciteit van het vaccin nog beperkt is. De zuinigheid van de meerderheid van de Tweede Kamer als het om de prijs van het vaccin gaat, zou wel eens mensenlevens kunnen kosten. We zullen er straks gewoon voor moeten betalen.